

запобігання дестабілізаційних процесів в системі публічного управління [2].

Ми вважаємо, що на даному етапі розвитку країни для формування громадянського суспільства необхідне :

- 1) максимальне спрощення реєстрації інститутів громадянського суспільства;
- 2) створення процедури, яка б дозволила інститутам громадянського суспільства брати участь у формуванні державної політики;
- 3) зменшення податкового тиску на інститути громадянського суспільства;
- 4) створення прозорих схем фінансування та самофінансування громадських організацій.

Виконання цих та інших завдань сприятиме формуванню громадянського суспільства, яке буде інструментарієм до ефективного розвитку ОТГ, забезпечення населення якісними послугами та належним соціально-економічним розвитком територій.

Використані джерела

1. Монастирський Г.Л. Адаптація муніципального управління в Україні до демократичних стандартів у контексті європейської інтеграції. Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. Вип. 119, ч. II. К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2014. С. 15-22

2. Огаренко В.М., Ю.П. Козаченко Роль інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної політики. Державне управління. 2017. №2 (58). С.97–101.

3. Яцюк Г.В. Громадянське суспільство і формування нової парадигми соціально-економічного розвитку в умовах глобалізації. Економіка України, 2015. № 12. С.4-9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2015_12_2.

Лахманюк Олександр

Тернопільський національний економічний університет
(науковий керівник: д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління Микитюк П.П.)

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ РЕСУРСІВ В ПРОЦЕСІ ПОБУДОВИ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Беззаперечно, що бажаним результатом процесу децентралізації, як однієї з провідних реформ сучасної України, є створення потужних, самостійних та самодостатніх об'єднаних територіальних громад. Для цього держава передає громадам значно більше ресурсів та повноважень, що, відповідно, підвищує відповідальність місцевої влади перед своєю громадою та усією країною за

розвиток територій. В свою чергу, розвиток громади залежить від уміння максимально корисно використовувати ресурси територіальної громади, як внутрішні, так і зовнішні. А оскільки, із досвіду реалізації децентралізації і успішності даної реформи, уже можна ствердно говорити, що розвиток територіальних громад є сьогодні тими «точками росту», які сприяють розвитку державної економіки в цілому, то вивчення ресурсів громад, як рушіїв розвитку, та шляхів максимально корисного застосування цих ресурсів є на сьогодні вкрай актуальним. [1]

В контексті даного дослідження, нас найбільше цікавить поділ ресурсів громади за територіальним походженням, а саме на зовнішні та внутрішні ресурси громади.

Внутрішні ресурси громади – це уся різноманітність як матеріальних так і нематеріальних ресурсів, що розміщуються в межах громади або перебувають у підпорядкуванні органів місцевого самоврядування, які використовуються або можуть бути використанні в процесі соціально-економічної діяльності для розвитку громади. Узагальнено кажучи, громада має першочергове право і можливість використовувати свої внутрішні ресурси.

Найбільш яскраво вираженими і вагомими внутрішніми ресурсами громади є природно-сировинні (корисні копалини, ґрунтово-земельні ресурси, водні, біологічні тощо), майнові, інфраструктурні, людські, власні бюджетні кошти. [1, 2]

Зовнішні ресурси – це ті ресурси, які безпосередньо не належать громаді але, які громада може залучити зовні (з за меж громади) для розвитку власної території. Перевагою зовнішніх ресурсів є те, що вони фактично необмежені. Проте, за зовнішні ресурси потрібно боротися, тобто конкурувати із іншими громадами щодо їх залучення та використання.

Найбільш вагомим зовнішнім ресурсом для розвитку територіальної громади є фінансовий, а саме такі його різновидності, як зовнішні джерела бюджетних коштів (субвенції та дотації), інвестиції, кредити, гранти. [1, 2]

При побудові процесу розвитку громади не можна говорити про застосування чисто внутрішніх або чисто зовнішніх ресурсів. Так, наприклад, орієнтація місцевої влади на залучення зовнішніх небюджетних джерел для фінансування місцевого та регіонального розвитку зумовлює потребу в створенні позитивного іміджу території (а це і наявність внутрішніх природно-сировинних та інфраструктурних ресурсів, які мають привабити інвестора; або соціальний (людський) ресурс громади, який через громадські організації здатний залучити грантові кошти і т.д.).

Досить часто для фінансування масштабних інфраструктурних проектів території залучають кошти відразу із декількох джерел. Наприклад, місцева влада може використати власні бюджетні ресурси та кредит для облаштування

спеціальної промислової зони, щоб згодом отримати додаткові інвестиції в місцеву економіку, або здійснити інвестиції в туристичну сферу і забезпечити надходження до бюджету у вигляді туристичного збору, завдяки яким громада зможе залучити додаткові ресурси у вигляді муніципальних запозичень.

Крім того, пошук та використання власного ресурсу дає змогу простіше залучити до нього і ресурс зовнішній. Передусім йдеться про так звані грантові або донорські кошти. Один з найбільших донорів України – Євросоюз – у своїх програмах фінансування, як правило, висуває вимогу обов'язкового долучення до реалізації проекту і місцевих ресурсів. В Україні також існує така практика щодо Державного фонду регіонального розвитку, кошти якого спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку (у тому числі проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад). Фінансування проектів-переможців за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку можливе лише за умови співфінансування з місцевих бюджетів на рівні 10 відсотків. [3]

Отже, виходячи із вище сказаного, прослідковується чітка взаємозалежність між зовнішніми і внутрішніми ресурсами громади. Так, кожна громада володіє певним набором внутрішніх ресурсів, проте власних ресурсів не завжди вистає, щоб вирішити усі проблеми громади. І тут, власне, допомогти можуть зовнішні ресурси, як додаткове джерело для соціально-економічного розвитку. В свою чергу, наявність і покращення власного ресурсу дає змогу простіше залучити до нього і ресурс зовнішній. Таким чином, ми бачимо, що обидва види цих ресурсів (зовнішні і внутрішні) дуже тісно пов'язані між собою і лише у тісному симбіозі можуть сприяти реальному розвитку громади із покращенням умов життя для населення.

Використані джерела

1. Борщ Г. А., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Дехтяренко Ю.Ф., Ігнатенко О. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф., Юзефович В. В. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. / [Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович] – К.: – 2017. – 107 с.

2. Ольга Берданова. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. – К.: 2014. – 37 с.

3. Ткачук А.Ф. Внутрішні та зовнішні ресурси для розвитку громади або Чому брак грошей не є первинною проблемою громади? (навчальний модуль)/Анатолій Ткачук, Маркіян Дацишин. – К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 152 с.